

ਐੱਮਐੱਸ ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਆਰਐੱਨ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.ਜੇ.

ਮੇਜਰ ਟਿੱਕਾ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ
ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1974 ਦਾ CW 2068.

6 ਨਵੰਬਰ 1974 ਈ.

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1961 ਦਾ XLII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 148 ਅਤੇ 149 — ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਮਸਲਾ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾ' — ਕੀ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ — ਸ਼ਬਦ "ਮਸਲਾ"—ਕੀ ਸ਼ਬਦ "ਸੇਵਾ " ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ — ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ -ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸੰਦੇਹਪੂਰਨ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ — ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ, ੬ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ — ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ — ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 149 ਉਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 148 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ 'ਮਸਲਾ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾ' ਸ਼ਬਦ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ 'ਇਸ਼ੂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਸੇਵਾ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ 149 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸੰਦੇਹਪੂਰਨ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਅਗਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ 21 ਮਾਰਚ, 1974 ਦੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਮੰਦਾਮਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਇਟ ਰਿਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਨੁਬੰਧ "ਪੀ-4", ਮਿਤੀ 21 ਮਾਰਚ, 1974 ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਅਨੁਸੂਚੀ "ਪੀ-5", ਮਿਤੀ 19 ਮਾਰਚ, 1974।

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਜੇ.ਐਨ ਕੌਸ਼ਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸਨ ।

ਐਸਐਸ ਮਹਾਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਡੀਐਨ ਅਵਸਥੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ। ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

• (785) ■ •

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ ਇਟਲ, ਜੇ,—(1) ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1961 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1961 ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ 24 ਫਰਵਰੀ, 1970 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਸੰਗਰੂਰ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1961-62 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ। ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 142(1) ਦੇ ਤਹਿਤ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ 23 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਵਕੀਲ 24 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ, 1973 ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 10 ਦਸੰਬਰ 1973 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 9 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਨੋਟਿਸ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਫਸਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ 18 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। 13 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ 21 ਮਾਰਚ, 1974 ਦੇ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 48,400 ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 271 ਤਹਿਤ 19 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ 19 ਮਾਰਚ, 1974 ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੋਸ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ “ਇਸ਼ੂ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ‘ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ।

(2) 1961 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ (ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ) ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 147 ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਾਲ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥ, ਟੈਕਸ ਲਈ ਚਾਰਜਯੋਗ ਆਮਦਨ ਉਸ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਈ ਚਾਰਜਯੋਗ ਆਮਦਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ

ਸੈਕਸ਼ਨ 148 ਤੋਂ 153 ਅਜਿਹੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਘਾਟੇ ਭੱਤੇ ਦੀ ਮੁੜ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ। ਧਾਰਾ 148 ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਆਮਦਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਾ 149 ਨੋਟਿਸ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 151 ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“148. (1) ਧਾਰਾ 147 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,

Major Tikka Khushwant Singh v. The Commissioner of Income-Tax, Patiala, etc. (Mittal, J.)

ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲੋੜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 139; ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨੋਟਿਸ ਸੀ।

“(2) ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੇਗਾ।

“149. (1) ਧਾਰਾ 148 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(a) ਧਾਰਾ 147 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ-

- (i) ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੋਲਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਈ ਚਾਰਜਯੋਗ ਆਮਦਨ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਾਲ;

(b) ਧਾਰਾ 147 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ।

(2) ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ।

(3) ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 163 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਨਿਵਾਸੀ ਦਾ ਏਜੰਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਨਿਵਾਸੀ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ,

ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- (151) (1) ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦਾ ਮੁੱਦਾ.
- (2) ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਫਾਈ* ਕੇਸ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ।"

ਧਾਰਾ 147 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਮੁੜ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 149 ਉਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 148 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਕੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ' ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 148 ਅਤੇ 149 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਦੋ ਸ਼ਬਦ, 'ਸੇਵਾ', 'ਸੇਵਾ' ਅਤੇ 'ਇਸ਼ੂ' ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਯੋਗ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ 'ਇਸ਼ੂ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ 'ਸੇਵਾ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ *ਬਨਾਰਸੀ ਦੇਬੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਸ਼ਿਲਾ IV, ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (1)* ਵਿੱਚ 'ਮਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 'ਮਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ 'ਭੇਜਣਾ' ਹੋਵੇਗਾ।

(3) ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਤਾਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। 1961 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 147, 148, 149, 150 ਅਤੇ 151 ਦੇ ਉਪਬੰਧ 1922 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ *ਸਮਾਨ ਹਨ। ਬਨਾਰਸੀ ਦੇਬੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ ਕਰ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, (1959) ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1922 ਐਕਟ

(1) (1964) 53 I.T.R. 100.

**Major Tikka Khushwant Singh v. The Commissioner of
Income-Tax, Patiala, etc. (Mittal, J.)**

ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਐਕਟ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਬੰਦੋਬਸਤ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੀਮਾ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1)। ਕੇ. ਸੁਬਾ ਰਾਓ, ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸਨ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ: -

“ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34(1) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਮੀਕਰਨ ਉਸੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 'ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾ ਕੀਤੇ' ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨੂੰ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਮਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਰਥ ਹੈ 'ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ, ਸਰਕੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ, ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਡਿਲੀਵਰੀ ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ'। ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ ਐਕਟ, 1897 (1897 ਦਾ X) ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

'ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਮੀਕਰਨ 'ਸੇਰਵੇ' ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੀਕਰਨ, 'ਦੇਣ' ਜਾਂ 'ਭੇਜੋ' ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮੀਕਰਨ। ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ, ਪ੍ਰੀ- ਪੇਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਡਾਕ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।'

ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ 'ਸੇਵਾ', 'ਦੇਣ' ਅਤੇ 'ਭੇਜਣ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ, ਕੈਲ ਕੱਟਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 553, 554 ਅਤੇ 555 ਵਿੱਚ, ਦੋ ਸਮੀਕਰਨ 'ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ' ਜਾਂ 'ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ' ਸਮਾਨ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਦੋ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ 'ਜਾਰੀ' ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਐਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ, ਇਸ ਲਈ, ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਵਿੱਚ 'ਜਾਰੀ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ - ਪਹਿਲ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਾਂ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਬਰਾਸ ਬਨਾਮ *ਏਬਰਡੀਨ ਸਟੀਮ ਟਰਾਲਿੰਗ ਐਂਡ ਫਿਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2) ਵਿੱਚ ਵਿਜ਼ ਕਾਉਂਟ ਬੈਕ-ਮਾਸਟਰ* ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: —

ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕੀ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। „ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਅਰਥ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਸੇਵਾ' ਅਤੇ 'ਮਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਿਆਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਵਾਸਥਵ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ 147 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ, ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 148 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਵਧੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1922 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮਾਲੀਆ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 148 ਅਤੇ 149 ਦੀ ਰੀਡਿੰਗ ਪਿਆਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ।

**Major Tikka Khushwant Singh v. The Commissioner of
Income-Tax, Patiala, etc. (Mittal, J.)**

ਮੁਲਾਂਕਣ, ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਗਣਨਾ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਵਾਲ - ਸ਼ਨਾਭਾਈ ਪੀ. ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਆਰ. 1. ਉਪਾਧਿਆਏ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ (3) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਬੀ.ਕੇ. ਮਹਿਤਾ, ਜੇ. ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਰ ਆਏ: -

1961 ਦੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 147, 148 ਅਤੇ 149 ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇਹ ਸਕੀਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1922 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੀ ਗਈ ਸੀ। 1922 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 147, 148 ਅਤੇ 149 ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 34 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਉਭਰ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਹਟਣ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ.ਐਨ.ਬਨਾਰਸੀ ਦੇਬੀ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ (1), ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਵਿੱਚ 'ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ' ਜਾਂ 'ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ 'ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ' ਅਤੇ ਧਾਰਾ 149 ਵਿੱਚ 'ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

“1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਪੜਾਅ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ।”

(4) ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਲਿਲੂਆਹ ਸਟੀਲ ਐਂਡ ਵਾਇਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ (4) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਵਸਥੀ ਨੇ ਸੇਠ ਬਾਲਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪਟਿਆਲਾ (5) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ: ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ

(3) (1974) 69 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 141. -----

(4) (1972) 86 ਐਲ.ਟੀ.ਆਰ. 611.

(5) (1966) 61 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 194.

ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਵੈਧ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹੋ ਕੋਰਟ-ਹਾਊਸ ਜਾਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚਿਪਕਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਉਸ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 'ਮਸਲਾ' ਅਤੇ 'ਸੇਵਾ' ਸ਼ਬਦ ਪਰਿਵਰਤਨਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ 'ਮਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148 ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'serve' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(5) ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪੀਲ (ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 21 ਮਾਰਚ, 1974) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਲੀਬਤ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਮਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਵਲ 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 148। 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ।

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਐਨ. ਕੇ. ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਬੀ. ਆਰ ਤੁਲੀ ਅਤੇ ਏ. ਐਸ. ਬੈਂਸ ਜੇ. ਜੇ.

ਕਾਹਨਾ ਰਾਮ, ਫੂਲਾ ਰਾਮ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਲੱਠਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ —ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।

1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 3712

ਅਤੇ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ 1971 ਦਾ 3111 ਨੰ.

7 ਨਵੰਬਰ 1974 ਈ.

ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਟੀਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ (1949 ਦਾ XXXVIII)— ਧਾਰਾ 5, 6, 7 ਅਤੇ 14- ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ 20 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ - ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ-ਕੀ ਡਿਵਾਲਟ ਲਈ ਲੀਜ਼

ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਪਟੇਦਾਰ ਦਾ—ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ♦
ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ—ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ—ਕੀ ਝੂਠ ਹੈ—ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜ਼ਮੀਨ
ਦੀ ਲੀਜ਼—ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ—ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ
ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ "ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ।